

ເພື່ອຮັບປະກັນທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ໂພຊະນາການໃຫ້ແກ່ຊາວ
ກະສິກອນໃນເຂດບ້ານເປົ້າໝາຍຂອງໂຄງການກະສິກຳເພື່ອໂພຊະນາການ

ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້

ປື້ມຄຸ້ມສິ່ງເສີມເຕັກນິກ

ການຜະລິດລູກໝູລາດ

ບ້ານໂພນໄຊ ເມືອງໄຊເສດຖາ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ສ ປປ ລາວ.
Phonexay village, Saysettha district, Vientiane Capital,
Lao PDR.
ໂທ: +856 20 416 556
Fax: +856 20 416 556
E-mail : ssfsn.project@gmail.com
ເວັບໄຊ້: www.afn.gov.la

ໂຄງການກະສິກຳ ເພື່ອໂພຊະນາການ

ມັງກອນ, 2019

ເອກະສານອ້າງອີງ

ຄູ່ມືເຕັກນິກການລ້ຽງໝູ ຂອງກົມສິ່ງເສີມກະສິກຳ ແລະ ສະຫະກອນ
(ໂຄງການ Leap)

Pravongviengkham, P.P. 1998. Swidden based Farm Economies in Northern Laos: Diversity, constraints and opportunities for livestock. In: ACIAR Proceedings No 87. Australian Center of International Agricultural Research: Canberra, Australia.

Sounthilath, B. (2005). Smallholder farming systems in the northern provinces of Lao PDR. Lao Journal of Agriculture and Forestry 10, 26-35.

Thorne, P. (2005). Pig raising in Northern Lao PDR Working Paper No. 4. Participatory Livestock Development Project (ADB PPTA No. 4287-Lao). CIAT/ILRI: Vientiane, Lao People's Democratic Republic.

ວັດຖຸດິບໃນທ້ອງຖິ່ນສາມາດນຳປຸງແຕ່ງເປັນອາຫານໝູ່ລາດ

ຂໍ້ແນະນຳ

ປຶ້ມຄູ່ມືແນະນຳເຕັກນິກການຜະລິດລູກໝູ່ລາດ ສຳລັບຊາວກະສິກອນ ໄດ້ຖືກພັດທະນາຂຶ້ນ ໃຫ້ມີລັກສະນະງ່າຍດາຍ ສາມາດເຂົ້າໃຈງ່າຍ ແລະນຳໄປປະຕິບັດໄດ້ງ່າຍ ໃນທ້ອງຖິ່ນຕົນ ເພາະຜູ້ຂຽນໄດ້ເນັ້ນເຖິງການນຳໃຊ້ອຸປະກອນ ວັດຖຸດິບອາຫານສັດ ແລະແນວພັນທີ່ມີໃນທ້ອງຖິ່ນ. ເຕັກນິກການຜະລິດລູກໝູ່ລາດ ແມ່ນວິທີການການແຕ່ເລີ້ມເກີດໃໝ່ຈົນຮອດຢ່ານົມ ແລະ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ມີອັດການຕາຍຂອງໝູ່ນ້ອຍຕ່ຳ, ເປັນຂອດປັດໃຈອັນສຳຄັນໃນການລ້ຽງໝູ ກໍ່ຄືຮັບປະກັນທາງດ້ານສະບຽງ ແລະ ຜະລິດເປັນສິນຄ້າ.

ປຶ້ມຄູ່ມືດັ່ງກ່າວໄດ້ຖືກພັດທະນາ ແລະ ປັບປຸງໃຫ້ແທດເໝາະໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຂອງ ໂຄງການ ກະສິກຳເພື່ອ ໄພຊະນາການ ໂດຍມີການຮ່ວມມືກັບນັກວິຊາການສະເພາະດ້ານ ແລະ ພະນັກງານປະສານຂອງໂຄງການ NAFRI/DAEC ເພື່ອພັດທະນາມາເປັນເຄື່ອງມືໃຫ້ແກ່ພະນັກງານຂັ້ນແຂວງ, ເມືອງ ສາມາດຖ່າຍທອດໄປເຖິງຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງຊາວກະສິກອນໃນພື້ນທີ່ເປົ້າໝາຍໂຄງການ.

ຂຽນ ແລະ ຮຽບຮຽງໂດຍ:

ບຸນຖາວອນ ກຸນນະວົງສາ ແລະ ສິມຈັນ ຄຳພາວົງ

ອອກແບບ ແລະ ຈັດໜ້າໂດຍ:

ອຸໄລທຳ ລາຊະສິມມາ ແລະ ອານົງ ວິໄລວັນ

ຜູ້ກວດແກ້:

ສຸກສະຫວັນ ສີຫານຸວົງ ແລະ ທິງສະຫວັນ ແກ້ວມະນີ

ສາລະບານ

	ໜ້າ
ຂໍ້ແນະນຳ	3
ສາລະບານ	4
ຄຳນຳ	5
1. ຄຸນລັກສະນະທົ່ວໄປ	6
2. ຜົນປະໂຫຍດທາງໂພຊະນາການ	7
3. ຂັ້ນຕອນການຜະລິດລູກໝູລາດ	8
4. ອາຫານໝູ ແລະ ເຕັກນິກການໃຫ້ອາຫານ	18
ເອກະສານອ້າງອີງ	23

ຕົວຢ່າງ: ສູດອາຫານທີ່ຈະນຳໄປປັບປຸງດ້ານອາຫານໝູຂອງຊາວກະສິກອນເຂດ
ພູດອຍບ້ານເປົ້າໝາຍຂອງໂຄງການ

ວັດຖຸດິບ

- ຮຳອ່ອນໂຮງສີຂະໜາດກາງ, ນ້ອຍ ມີທາດຊື້ນປະມານ 10%
- ສາລີ 9%
- ອາຫານເຂັ້ມຊຸ້ນ 29%
- ຖົ່ວສະໄຕໂລ 14%
- ຢວກກ້ວຍ 4%

ຂໍ້ແນະນຳສຳຄັນ: ຕ້ອງໄດ້ປຸກສາລີ, ມັນຕົ້ນ, ຖົ່ວສະໄຕໂລ ເພື່ອໃຫ້ມີອາຫານ
ພຽງພໍໃນທຸກລະດູການ ແລະ ຫລຸດຜ່ອນຕົ້ນທຶນການຜະລິດ.

ຕາຕະລາງທີ 2: ທາດອາຫານຂອງວັດຖຸດິບອາຫານສັດ

ລ/ດ	ວັດຖຸດິບອາຫານສັດ	ທາດຊື້ນ, %	ອັດຕາສ່ວນປະສົມສູດທີ 1 (kg)	
			ກິໂລ	ທາດຊື້ນທີ່ໄດ້ຮັບ
1	ຮຳອ່ອນ(ໂຮງສີກາງ,ນ້ອຍ)	10	30	3
2	ສາລີ	9	15	1.35
3	ມັນຕົ້ນ	2,5	9	0.27
4	ອາຫານເຂັ້ມຊຸ້ນ	29	26	7.54
5	ຢວກກ້ວຍ	4	8	0.32
6	ຖົ່ວສະໄຕໂລ	14	12	1.68
	ລວມ		100	14.16

4.2.3 ອາຫານໝູທີ່ມີຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ

ໂດຍທົ່ວໄປ ອາຫານໝູທີ່ຫາໄດ້ໃນທ້ອງຖິ່ນຕ່າງໆຂອງລາວເຮົາຕົ້ນຕໍແມ່ນ ຮ່າ, ສາລີ, ເຂົ້າປຽນ, ມັນຕົ້ນ ແລະ ພືດຜັກຕ່າງໆເຊັ່ນ: ໃບບໍ່ສາ, ບອນ, ຫຍ້າເຮືອບິນ, ຜັກຫົມ. ສຳລັບຖິ່ນສະໄຕໂລແມ່ນຊາວກະສິກອນຈຳນວນ ໜຶ່ງກຳລັງລິເລີ່ມນຳໃຊ້. ອາຫານຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນສາມາດຕອບສະໜອງ ທາງດ້ານພະລັງງານຢ່າງພຽງພໍໃຫ້ໝູ, ແຕ່ຈະຂາດທາດຊີ້ນ, ແຮ່ທາດແລະ ວິຕະມິນ.

ຕາຕະລາງທີ 1: ຄຸນຄ່າທາງດ້ານອາຫານຂອງພືດຊະນິດຕ່າງໆທີ່ເປັນອາຫານໝູ

ປະເພດອາຫານ	ຊະນິດອາຫານ	ທາດອາຫານ					
		ພະລັງງານ	ທາດຊີ້ນ	ແຮ່ທາດ	ວິຕະມິນ	ເຍື່ອໄຍ	
1	ພືດຫົວ	ຫົວມັນຕົ້ນ	ສູງຫຼາຍ	ຕ່ຳຫຼາຍ	ຕ່ຳຫຼາຍ	ຕ່ຳຫຼາຍ	ຕ່ຳຫຼາຍ
		ຫົວດຸກເຕືອ	ສູງຫຼາຍ	ຕ່ຳ	ຕ່ຳ	ຕ່ຳຫຼາຍ	ຕ່ຳຫຼາຍ
	ພືດເມັດ	ເຂົ້າປຽນ	ສູງ	ຕ່ຳ	ຕ່ຳຫຼາຍ	ຕ່ຳ	ຕ່ຳຫຼາຍ
		ສາລີ	ສູງ	ຕ່ຳ	ປານກາງ	ຕ່ຳ	ຕ່ຳ
	ຮ່າ	ຮ່າ (ມີແກບປົນໜ້ອຍໜຶ່ງ)	ສູງ	ຕ່ຳ	ຕ່ຳ	ຕ່ຳຫຼາຍ	ປານກາງ
		ຮ່າ (ມີແກບປົນຫຼາຍ)	ສູງ	ຕ່ຳ	ຕ່ຳ	ຕ່ຳຫຼາຍ	ສູງຫຼາຍ
2	ພືດຜັກຕ່າງໆ	ໃບບໍ່ສາອ່ອນ	ປານກາງ	ສູງ	ສູງຫຼາຍ	ສູງຫຼາຍ	ສູງ
		ຖົ່ວສະໄຕໂລ	ປານກາງ	ສູງ	ສູງຫຼາຍ	ສູງຫຼາຍ	ສູງ
		ບອນ	ປານກາງ	ສູງ	ສູງຫຼາຍ	ສູງຫຼາຍ	ສູງ
		ບອນດຳ	ປານກາງ	ສູງ	ສູງຫຼາຍ	ສູງຫຼາຍ	ສູງ
		ຫຍ້າເຮືອບິນ	ປານກາງ	ສູງ	ສູງຫຼາຍ	ສູງຫຼາຍ	ສູງ
		ໃບມັນດ່າງ	ປານກາງ	ສູງ	ສູງຫຼາຍ	ສູງຫຼາຍ	ສູງ
ເມັດຖົ່ວ	ຖົ່ວເຫຼືອງປົນ	ສູງ	ສູງຫຼາຍ	ປານກາງ	ຕ່ຳ	ຕ່ຳ	

ຄຳນຳ

ການລ້ຽງໝູລາດຢູ່ ສປປ ລາວ ແມ່ນມີການນິຍົມລ້ຽງຢ່າງແຜ່ຫຼາຍບໍ່ວ່າ ໃນຕົວເມືອງ ຫຼື ຊົນນະບົດ, ເຊິ່ງໃນນັ້ນໝູລາດກໍ່ເປັນສັດລ້ຽງຊະນິດໜຶ່ງທີ່ລ້ຽງ ງ່າຍ ແລະ ສາມາດປັບຕົວຕໍ່ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດໄດ້ດີ. ຊັ້ນໝູລາດມີລິດ ຊາດແຊບ ສາມາດສະໜອງອາຫານໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວຊາວກະສິກອນ ແລະ ຂາຍ ໄດ້ທຸກທີ່ທຸກເວລາ. ນອກຈາກຈະໃຫ້ຊີ້ນ ເປັນອາຫານແລ້ວກໍ່ຍັງໃຫ້ຜຸ່ນຄອກທີ່ ມີຄຸນນະພາບເພື່ອໃສ່ຕົ້ນໄມ້, ສວນຜັກ ແລະ ນາເຂົ້າໄດ້ອີກດ້ວຍ.

ການຜະລິດລູກໝູລາດເພື່ອນຳໄປລ້ຽງ ແລະ ຂະຫຍາຍພັນ ຍິ່ງມີຄວາມ ສຳຄັນ ແລະ ຈຳເປັນ ເພາະວ່າ ແນວພັນທີ່ມີຄຸນນະພາບແມ່ນໝາຍເຖິງຜົນສຳ ເລັດຂອງການລ້ຽງໝູ. ສະນັ້ນ ການລ້ຽງດູໝູພໍ່ແມ່ພັນ, ການອະນຸບານໝູນ້ອຍ ເກີດໃໝ່ ເປັນປັດໃຈສຳຄັນທີ່ຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່.

ປຶ້ມຄູ່ມືສະບັບນີ້ຄັດຈ້ອນເອົາເຕັກນິກຈາກການຄົ້ນຄວ້າທົດລອງຂອງ ສູນຄົ້ນຄວ້າການລ້ຽງສັດ, ບັນດາເອກະສານ ຈາກ ໂຄງການປັບຕົວດ້ານກະສິກຳ ຕໍ່ກັບການປ່ຽນແປງຂອງດິນຟ້າອາກາດ, ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ, ປ່າໄມ້ ແລະ ພັດທະນາຊົນນະບົດ, ຕຳລາຕ່າງໆ ແລະ ປະສົບການ ທີ່ມີຄວາມສຳເລັດ ແລະ ແທດເໝາະກັບສະພາບການປ່ຽນແປງຂອງດິນຟ້າອາກາດໃນປະຈຸບັນ. ບົດຮຽນ ເຫຼົ່ານີ້ ຊາວກະສິກອນສາມາດນຳເອົາໄປໝູນໃຊ້ເຂົ້າໃນການປະຕິບັດຕົວຈິງ.

ຜູ້ຈັດທຳຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈມາຍັງເຈົ້າຂອງເອກະສານຄູ່ມື ແລະ ຕຳລາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຕ່າງໆ ທີ່ໄດ້ເຜີຍແຜ່ສູ່ສັງຄົມ ແລະ ໃຫ້ຜູ້ຈັດທຳໄດ້ຄົ້ນຄວ້າ ຮຽບຮຽງເປັນຄູ່ມືສະບັບນີ້.

1. ຄຸນລັກສະນະທົ່ວໄປ

ການລ້ຽງໝູແມ່ນເປັນວຽກງານການຜະລິດກະສິກໍາທີ່ສໍາຄັນອັນໜຶ່ງຂອງ ຊາວກະສິກອນລາວ. ໃນປີ 2012, ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນມີໝູປະມານ 2.6 ລ້ານໂຕ (DLF, 2011), ຊຶ່ງໃນນີ້ປະມານ 85% ແມ່ນລ້ຽງໂດຍ ປະຊາຊົນໃນເຂດພູດອຍທາງພາກເໜືອ (Thorne, 2005). ຊາວ ກະສິກອນສ່ວນຫລາຍແມ່ນນິຍົມລ້ຽງໝູຜື້ນ ເມືອງ ຍ້ອນວ່າປະຊາຊົນໃນ ເຂດຊົນນະບົດດັ່ງກ່າວແມ່ນນິຍົມບໍລິໂພກຊີ້ນໝູລາດ. ການຜະລິດລູກ ໝູລາດຂອງ ຊາວກະສິກອນ ແມ່ນສາມາດພົບເຫັນໄດ້ທົ່ວໄປໃນເຂດ ຊົນນະບົດ.ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນການລ້ຽງແບບປ່ອຍຕາມທໍາມະຊາດ, ອາຫານ ບໍ່ພຽງພໍໂດຍສະເພາະໃນຊ່ວງຖືພາ ແລະ ລ້ຽງລູກ. ນອກຈາກນັ້ນ ລະບົບ ຄອກ ແລະ ປັດໃຈອື່ນໆແມ່ນຍັງບໍ່ທັນສາມາດຮັບປະກັນໄດ້ເພື່ອເຮັດໃຫ້ ວຽກງານການຜະລິດລູກໝູລາດມີປະສິດທິພາບ. ຢ່າງໃດກໍ່ດີ ຊາວ ກະສິກອນໃນເຂດດັ່ງກ່າວແມ່ນມີບົດຮຽນ ແລະ ປະສົບປະການໃນການ ລ້ຽງໝູ ພ້ອມທັງການເຂົ້າເຖິງເງື່ອນໄຂຕ່າງໆແມ່ນມີຄວາມສະດວກ. ສະ ນັ້ນ ຖ້າຫາກປັດໃຈຕ່າງໆທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂ ຈະເປັນ ການສ້າງລາຍຮັບທີ່ດີ, ສາມາດສະໜອງທາດຊີ້ນໃຫ້ພຽງພໍໃນການບໍລິ ໂພກ ແລະ ເປັນທາງເລືອກໃນການປະກອບອາຊີບທີ່ໜັ້ນຄົງສໍາລັບ ຄອບຄົວຊາວກະສິກອນເພື່ອຜັດທະນາຊີວິດການເປັນຢູ່ໃຫ້ດີຂຶ້ນ.

4.2.2 ການໃຫ້ອາຫານແມ່ພັນຖືພາມານ

ພາຍຫຼັງທີ່ແມ່ພັນໄດ້ຮັບການປະສົມພັນ ແລະ ຮູ້ວ່າມັນຖືພາແລ້ວໃຫ້ເກືອ ອາຫານປະມານ 2 ຫາ 2,5 ກິໂລ/ໂຕ/ວັນ. ໃນເວລາແມ່ພັນຖືພາອ່ອນບໍ່ ຄວນໃຫ້ອາຫານຫຼາຍເກີນໄປຈະເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ໜ້າລູກຕາຍໄດ້; ເວລາ ຖືພາແກ່ໃຫ້ເພີ່ມອາຫານຂຶ້ນເປັນ 2,5 ກິໂລ/ໂຕ/ວັນ.

4.2.3 ການໃຫ້ອາຫານໝູແມ່ລູກອ່ອນ

ກ່ອນແມ່ພັນຈະເກີດລູກປະມານ 1 ອາທິດໃຫ້ຫຼຸດອາຫານລົງຍັງເຫຼືອພຽງ 2 ກິໂລ/ໂຕ/ວັນ ທັງນີ້ເພື່ອໃຫ້ ແມ່ພັນຢູ່ໃນສະພາບກຽມພ້ອມເກີດລູກ, ຖ້າກິນ ອີ່ມຫຼາຍຈະພາໃຫ້ແມ່ພັນເກີດລູກຍາກ; ໃນມື້ທີ່ປະກົດເຫັນແມ່ ພັນຈະເກີດ ລູກແລ້ວ ແລະ ໃນມື້ທີ່ເກີດລູກແມ່ນໃຫ້ຢຸດເກືອອາຫານ; ພາຍຫຼັງທີ່ເກີດລູກ ແລ້ວ ໃນມື້ທີ 1 ຫຼັງເກີດລູກໃຫ້ອາຫານພຽງແຕ່ 1 ກິໂລ/ໂຕ/ວັນ, ມື້ທີ 2 ຕໍ່ ມາໃຫ້ເກືອ 2,5 ກິໂລ/ໂຕ/ວັນ, ມື້ທີ 3 ໃຫ້ເກືອ 3,5 ກິໂລ/ໂຕ/ວັນ, ມື້ທີ 4 ແລະ ມື້ຕໍ່ໄປໃຫ້ເກືອແມ່ພັນເຕັມອັດຕາປະມານ 4 ຫາ 5 ກິໂລ/ໂຕ/ວັນ ຈົນ ກວ່າຈະຮອດ ມື້ຢ່ານົມ. ລວມໄລຍະລ້ຽງລູກທັງໝົດປະມານ 4 ອາທິດ ຫຼື 30 ວັນ. ວິທີການໄລ່ລ້ຽງອາຫານໃຫ້ແມ່ພັນມີການ ຄິດໄລ່ດັ່ງນີ້:

ວິທີຄິດໄລ່:

- ໃນວັນໜຶ່ງແມ່ພັນຕ້ອງການອາຫານ 2 ກິໂລຫຼາຍເພື່ອການມີຊີວິດ ຂອງມັນ.
 - ລູກ 8 ໂຕ x 0,25 ກິໂລຫຼາຍ ເພື່ອຜະລິດນ້ຳນົມໃຫ້ລູກ 8 ໂຕ ແມ່ນ 2 ກິໂລຫຼາຍ.
- ລວມອາຫານທີ່ຕ້ອງເກືອແຕ່ລະວັນແມ່ນ 2 + 2 = 4 ກິໂລຫຼາຍ.

4. ອາຫານໝູ ແລະ ເຕັກນິກການໃຫ້ອາຫານ

4.1 ການຄຳນວນອາຫານໝູ

- ໝູນ້ອຍດູດນົມ ໃຊ້ເວລາລ້ຽງ 1 ເດືອນ ຕ້ອງການອາຫານ 1,3 ກິໂລກຼາມ/ໂຕ/ວັນ.
- ໝູນ້ອຍຢ່ານົມ ຫຼື ໝູນ້ອຍອະນຸບານ ໃຊ້ເວລາລ້ຽງ 6 ອາທິດ ຕ້ອງການອາຫານ 26 ກິໂລກຼາມ/ໂຕ/6 ອາທິດ.
- ໝູຊື້ນມີອັດຕາແລກປ່ຽນທາດອາຫານ 1:3 ໃຊ້ເວລາລ້ຽງ 13 ອາທິດ.
- ຕ້ອງການອາຫານ 240 ກິໂລກຼາມ.
- ແມ່ພັນ 1 ໂຕຕ້ອງການອາຫານປະມານ 800 ກິໂລກຼາມລ້ຽງໃນ 1 ປີ.
- ພໍ່ພັນ 1 ໂຕ ຕ້ອງການອາຫານປະມານ 900 ກິໂລກຼາມ ລ້ຽງໃນ 1 ປີ.

4.2 ວິທີໃຫ້ອາຫານໝູແຕ່ລະປະເພດ

4.2.1 ການໃຫ້ອາຫານແມ່ພັນເກົ່າກຽມປະສົມພັນຊຸດໃໝ່

ກ່ອນຢ່ານົມໝູນ້ອຍປະມານ 1 ຫາ 2 ວັນ ໃຫ້ຫຼຸດອາຫານແມ່ພັນລົງຍັງເຫຼືອປະມານ 3 ກິໂລຕໍ່ວັນຕໍ່ໂຕ ຈາກ ເດີມທີ່ເຄີຍໃຫ້ອາຫານ 4-5 ກິໂລ/ໂຕ/ວັນ. ໃນມື້ທີ່ແຍກໝູນ້ອຍອອກຈາກແມ່ ບໍ່ຕ້ອງເອົາອາຫານໃຫ້ໝູແມ່ພັນ. ແມ່ພັນທີ່ຢ່ານົມໃໝ່ເພື່ອກຽມພ້ອມປະສົມພັນໃຫ້ເກືອອາຫານໃນປະລິມານ 2,5 ກິໂລ/ໂຕ/ວັນ. ວິທີການ ເກືອແມ່ນໃຫ້ອາຫານ 2 ຄາບ ຄາບລະປະມານ 1,2 ກິໂລ/ໂຕ/ຄາບ; ເຮັດແນວນີ້ກໍ່ເພື່ອກະຕຸ້ນໃຫ້ແມ່ພັນຂຶ້ນເພດ ໄວເພື່ອກຽມປະສົມພັນ. ຖ້າແມ່ພັນຈ່ອຍຫຼາຍກໍ່ເພີ່ມອາຫານເປັນ 3 ກິໂລ/ໂຕ/ວັນ.

2. ຜົນປະໂຫຍດທາງໂພຊະນາການ

ຊື້ນໝູລາດປະກອບດ້ວຍທາດອາຫານຊະນິດຕ່າງໆທີ່ສຳຄັນ ແລະ ຈຳເປັນແກ່ຮ່າງກາຍຂອງຄົນເຮົາເຊັ່ນ: ພະລັງງານ, ທາດຊື້ນ, ໄຂມັນ, ວິຕະມິນ ແລະ ແຮ່ທາດ ທີ່ສາມາດນຳມາປຸງແຕ່ງອາຫານໄດ້ຫລາກຫລາຍຊະນິດ, ມີລິດຊາດແຊບດີ ແລະ ເກືອບທຸກຊື້ນສ່ວນຂອງໝູແມ່ນ ສາມາດນຳມາເປັນອາຫານຂອງຄົນເຮົາໄດ້. ໝູລາດ ນອກຈາກຈະລ້ຽງ ເພື່ອບໍລິໂພກພາຍໃນຄອບຄົວແລ້ວ ຍັງສາມາດຈຳໜ່າຍໄດ້ຕະຫລອດ ເວລາເພາະຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫລາດແມ່ນສູງ. ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ ການ ລ້ຽງໝູລາດກໍ່ຍັງຕິດພັນກັບການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ຮີດຄອງປະເພນີ ຂອງປະຊາຊົນລາວເຮົາອີກດ້ວຍ.

ລັກສະນະການລ້ຽງໝູລາດຂອງຊາວກະສິກອນ

3. ຂັ້ນຕອນການຜະລິດລູກໝູລາດ

3.1 ເງື່ອນໄຂຂອງຊາວກະສິກອນ

- ຕ້ອງມີຄວາມມັກ ແລະ ມີຄວາມສົນໃຈໃນການປະກອບອາຊີບການລ້ຽງໝູກະສິກໍາ ແລະ ເອົາໃຈໃສ່ໃນການບົວລະບັດຮັກສາ.
- ມີສະພາບພື້ນເໝາະສົມ, ຖ້າມີໜອງປ່າຢຶ່ງເປັນການດີເພາະເປັນການປະຢັດເນື້ອທີ່ໃນການສ້າງຄອກໝູ ແລະ ເສດເຫຼືອຈາກຄອກໝູສາມາດນໍາໃຊ້ເປັນອາຫານປາໄດ້ເປັນຢ່າງດີ. ມີພື້ນທີ່ສໍາລັບປູກພືດສໍາລັບການລ້ຽງໝູ ແລະ ມີແຫລ່ງອາຫານ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຕົ້ນທຶນການຜະລິດ.
- ມີແຮງງານທີ່ສາມາດເອົາໃຈໃສ່ດູແລ ແລະ ຊອກຫາອາຫານມາເກືອໝູ.
- ຖ້າເຄີຍມີປະສົບປະການໃນການລ້ຽງໝູມາກ່ອນຢຶ່ງເປັນການດີ ເພາະບົດຮຽນ ແລະ ປະສົບປະການໃນການລ້ຽງໝູແມ່ນສາມາດຊ່ວຍເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນໄດ້ໃນຫລາຍດ້ານເຊັ່ນ: ຖ້າໝູນ້ອຍເກີດມາເປັນໂຕຜູ້ ເຮົາສາມາດຕອນເອງໄດ້ໂດຍບໍ່ເສຍຄ່າ ແລະ ອື່ນໆ.

ພື້ນທີ່ການລ້ຽງໝູລາດໃນເຂດພູດອຍ

ມື້ປະສົມຜັນ: ວັນທີ 17 ເດືອນ 2 ປີ 2014

ເຮົາເອົາ - 6 ລົບອອກຈາກວັນທີ 17 ໝາຍວ່າ: $17 - 6 = 11$

ເຮົາເອົາ + 4 ບວກເຂົ້າເດືອນ 2 ໝາຍວ່າ: $2 + 4 = 6$

ຈະໄດ້ມື້ເກີດລູກຂອງແມ່ຜັນແມ່ນ: ວັນທີ 11 ເດືອນ 6 ປີ 2014

ການກິນນົມຂອງລູກໝູເກີດໃໝ່

ການກິນນົມຂອງລູກໝູອາຍຸ 2 ເດືອນ

ການຂຶ້ນເພດໄລຍະສຸດທ້າຍ:

ປະກົດການຕ່າງໆທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງຈະຫຼຸດລົງຢ່າງຈະແຈ້ງ, ການວາງຕົວຂອງ ແມ່ພັນຈະກັບຄືນສູ່ສະພາບປົກກະຕິຂອງແມ່ພັນທົ່ວໄປ, ຖ້າເຮົາເອົາມີໄປຂົ່ມຫຼັງ ຫຼື ທາງຂ້າງແມ່ພັນຈະປົບໜົມ. ປະກົດການຫຼັງຂຶ້ນເພດຈະໃຊ້ເວລາປະມານ 1 ຫາ 2 ມື້.

3.5.3 ການກວດກາປະສົມພັນຕິດ ແລະ ການຄິດໄລ່ຄາດຄະເນມື້ເກີດລູກ

ການກວດກາເບິ່ງວ່າແມ່ພັນມີການປະສົມພັນຕິດແລ້ວ ຫຼື ບໍ່ ນັ້ນແມ່ນພວກເຮົາສາມາດນຳໃຊ້ເຕັກນິກທີ່ໜູ ແມ່ພັນຂຶ້ນເພດ ຫຼື ເອີ້ນວ່າການເປັນລະດູຂອງແມ່ພັນຕາມທຳມະຊາດ ຊຶ່ງແມ່ພັນຈະເປັນລະດູໃນຮອບວຽນທຸກໆ 21 ວັນ ໂດຍອີງໃສ່ຂະບວນການທຳມະຊາດດັ່ງກ່າວນັ້ນ ເຮົາສາມາດຕິດຕາມເບິ່ງວ່າພາຍຫຼັງປະສົມພັນແລ້ວ ຄື ນັບ ແຕ່ມື້ປະສົມພັນໄປໄດ້ປະມານ 21 ວັນ ຖ້າບໍ່ເຫັນແມ່ພັນຂຶ້ນເພດອີກກໍສະແດງວ່າມັນມີການປະສົມພັນຕິດແລ້ວ, ແຕ່ຕ້ອງໄດ້ຕິດຕາມກວດກາຕື່ມຫຼັງຈາກ 21 ວັນ ເພາະມັນອາດມີການຂາດເຄື່ອນປະມານ 2 ຫາ 3 ວັນຕື່ມ ຫຼື ຫຼາຍກວ່ານັ້ນ.

ສະເພາະການຄາດຄະເນມື້ເກີດລູກຂອງແມ່ພັນນັ້ນເຮົາກໍສາມາດຄິດໄລ່ໄດ້ ໂດຍອີງໃສ່ວ່າແມ່ພັນຈະຖືພາມານປະມານ 114 ວັນ, ຊຶ່ງເຮົາສາມາດຕັ້ງສູດ: - 6 ວັນ ແລະ + 4 ເດືອນເຂົ້າ ຕົວຢ່າງ: ແມ່ພັນຖືກປະສົມພັນໃນວັນທີ 17 ເດືອນ 2 ປີ 2014 ຊຶ່ງເຮົາສາມາດນຳໃຊ້ສູດດັ່ງນີ້:

3.2 ແນວພັນໝູລາດ

3.2.1 ໝູລາດ

ໝູລາດທີ່ຊາວກະສິກອນລ້ຽງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຈະພົບເຫັນຫລາຍໃນເຂດພາກເໜືອ ແລະ ພາກກາງ ຂອງລາວ. ເປັນໝູລາດທີ່ມີຮູບຮ່າງໃຫຍ່ ແລະ ຕົນໂຕສີດຳ, ໜ້າຜາກມີສີຂາວ. ໂຕຜູ້ໃຫຍ່ເຕັມທີ່ແມ່ນມີນ້ຳໜັກລະຫວ່າງ 80 ຫາ 100 ກິໂລ (ໂຕແມ່ໃຫຍ່ເຕັມທີ່ມີນ້ຳໜັກ 80 ຫາ 100 ກິໂລ, ແຕ່ຫມູຜູ້ຈະມີນ້ຳໜັກຕໍ່າກວ່າປະມານ 60-80 ກິໂລ).

ແນວພັນໝູລາດ

3.2.2 ຫມູມື້ງ

ຫມູມື້ງຈະພົບເຫັນຫລາຍຢູ່ໃນເຂດທີ່ມີເຜົາມື້ງດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ເຊັ່ນ ຢູ່ເຂດຫນອງແຮດແຂວງຊຽງຂວາງ, ເຂດອື່ນໆ ໃນພາກເໜືອ ແລະ ບາງສ່ວນຂອງພາກກາງ ຂອງ ສປປ ລາວ. ຫມູມື້ງ ແມ່ນມີສີດຳ ແລະ ຮູບຮ່າງໃຫຍ່ທີ່ມີນ້ຳໜັກເຕັມທີ່ປະມານ 80 ຫາ 120 ກິໂລ (ໂຕແມ່ໃຫຍ່ເຕັມທີ່ມີນ້ຳໜັກ 85 ຫາ 120 ກິໂລ, ແຕ່ຫມູຜູ້ຈະມີນ້ຳໜັກ 60-80 ກິໂລ).

ແນວຜັນໝູ່ມັງ

3.2.3 ໝູຈີດ (ໝູໜາກກະໂດນ ຫລື ໝູບົວ)

ຫມູຈີດ ແມ່ນ ມີບເຫັນຫລາຍກວ່າຫມູໃນເຂດພາກກາງຂອງ ສປປ ລາວ ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນ ໃນແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ, ຄໍາມ່ວນ ແລະ ສະຫວັນນະເຂດ. ຫມູຜັນດັ່ງກ່າວແມ່ນມີສີດໍາ ຮູບຮ່າງນ້ອຍ ມີນໍ້າຫນັກໃນເວລາໃຫຍ່ເຕັມທີ່ປະ ມານ 40-60 ກິໂລ (ໂຕແມ່ໃຫຍ່ເຕັມທີ່ມີນໍ້າຫນັກ 50 ຫາ 60 ກິໂລ, ແຕ່ຫມູຜູ້ຈະມີນໍ້າຫນັກຕໍ່າກວ່າປະມານ 30-40 ກິໂລ).

ແນວຜັນໝູ່ຈີດ

3.5 ການປະສົມຜັນ

3.5.1 ເຕັກນິກກວດກາການຂຶ້ນເພດຂອງໝູແມ່ຜັນ

ວິທີການກວດກາໝູແມ່ຜັນຂຶ້ນເພດມີ 2 ວິທີຄື:

- ກວດກາດ້ວຍການສັງເກດ ແລະ ສໍາຜັດ: ແມ່ນວິທີການທີ່ສັງເກດເບິ່ງປະກົດການຕ່າງໆຂອງການຂຶ້ນ ເພດຂອງແມ່ຜັນເຊັ່ນ: ອະໄວຍະວະເພດແມ່ ຫຼື ເອົາມືຂຶ້ນຫຼັງແມ່ຜັນ ຈະສະແດງອາການຕອບຮັບຄືມັນ ຈະກົງຫຼັງ, ຢືນຊຶ່ງ ລັກສະນະແບບນີ້ແມ່ນປະກົດການກຽມພ້ອມປະສົມຜັນແລ້ວ;
- ໃຊ້ໝູພໍ່ຜັນ ມາລອກລໍ້, ໝາຍເຖິງໃຫ້ເອົາພໍ່ຜັນມາຢູ່ໃກ້ໆກັບແມ່ຜັນ, ຖ້າໝູແມ່ຜັນຕົວໃດຫາກມີອາການ ຂຶ້ນເພດ ມັນກໍ່ຈະສະແດງອາການຄວາມສົນໃຈກັບພໍ່ຜັນໂດຍເຫັນໄດ້ຢ່າງຈະແຈ້ງ, ແຕ່ຜູ້ລ້ຽງໝູຕ້ອງມີ ຄວາມຮູ້ດ້ານວິຊາການສະເພາະ ຈຶ່ງຈະເຂົ້າໃຈປະກົດການດັ່ງກ່າວ.

3.5.2 ໄລຍະເວລາເໝາະສົມສໍາລັບການປະສົມຜັນ

ແມ່ຜັນຂຶ້ນເພດສາມາດແບ່ງອອກເປັນ 3 ໄລຍະຄື: ໄລຍະຕົ້ນ, ໄລຍະກາງ ແລະ ໄລຍະສຸດທ້າຍ

ການຂຶ້ນເພດໄລຍະຕົ້ນ:

ການຂຶ້ນເພດໄລຍະຕົ້ນຈະປະກົດເຫັນອະໄວຍະວະເພດແມ່ເລີ້ມບວມແດງ, ສະແດງອາການກະວົນກະວາຍ, ບໍ່ກິນອາຫານ, ສິ່ງສຽງຮ້ອງ, ຖ້າຢູ່ເປັນຝູງມັນຈະຂຶ້ນໂຄມໂຕອື່ນ, ມັກຢຽວດູ, ບາງຄັ້ງຈະເຫັນນໍ້າເມືອກໃສ່ໄຫຼອອກມາຈາກຊ່ອງຄອດ;ປະກົດການດັ່ງກ່າວຈະແກ່ຍາວປະມານ 2 ມື້ ຊຶ່ງເປັນ

ຜົນມີການຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງສົມບູນ, ສາມາດຜະລິດນ້ຳເຊື້ອໄດ້ຫຼາຍ ແລະ ແຂງແຮງດີ;

ແມ່ຜັນ: ໃຫ້ແຍກໝູແມ່ຜັນອອກລ້ຽງຕ່າງຫາກ ເມື່ອມີອາຍຸໄດ້ປະມານ 7 ຫາ 8 ເດືອນ ສາມາດປະສົມຜັນໄດ້, ບໍ່ຄວນປະສົມຜັນເມື່ອໝູແມ່ຜັນຂຶ້ນ ເພດເປັນເທື່ອທຳອິດເພາະວ່າລະບົບມິດລູກບໍ່ທັນຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງ ສົມບູນ, ແມ່ຜັນຂຶ້ນເພດເທື່ອທີ 2 ຈຶ່ງປະສົມຜັນແມ່ນດີທີ່ສຸດ.

ລັກສະນະໝູແມ່ຜັນມີອາຍຸປະມານ 7-8 ເດືອນ

3.2.4 ໝູແດງ ຫລື ໝູເບີກ

ເປັນໝູຜື້ນເມືອງອີກສາຍຜັນນຶ່ງ ທີ່ພົບເຫັນສະເພາະໃນເຂດພາກໃຕ້ ຂອງລາວເຮົາ ໂດຍສະເພາະແມ່ນພົບເຫັນຫລາຍຢູ່ແຂວງຈຳປາສັກ, ຊຶ່ງ ເປັນທີ່ເຊື່ອກັນມາວ່າ ເປັນໝູຊອດລະຫວ່າງໝູດູຮອກ ແລະ ໝູ ຜື້ນເມືອງ, ຊຶ່ງໄດ້ຜ່ານການປະສົມຜັນຂ້າມໄປມາເປັນເວລາຫລາຍປີ ຈົນສາມາດປັບຕົວ ແລະ ກາຍເປັນສາຍຜັນຜື້ນເມືອງຂອງລາວເຮົາ. ໝູ ແດງ ແມ່ນ ມີສີແດງ, ຫນ້າພາກສັນ, ຮູບຮ່າງໃຫຍ່ ແລະ ມີນ້ຳຫນັກ ເຕັມທີ່ ປະມານ 65-90 ກິໂລ.

ແນວຜັນໝູແດງ ຫລື ໝູເບີກ

3.3 ວິທີການຄັດເລືອກພໍ່ແມ່ຜັນ

ໃຫ້ຄັດເລືອກເອົາພໍ່ຜັນ ຈາກແນວຜັນທີ່ມີລູກດີກ, ມີອັດຕາຂະຫຍາຍຕົວໄວ, ມີລຳຕົວໃຫຍ່;

ຂັ້ນຕອນການຄັດເລືອກແບ່ງເປັນ 3 ໄລຍະຄື:

ໄລຍະທີ 1: ເລີ່ມແຕ່ມີເກີດຈົນຮອດຢ່າງນົມ.

ໄລຍະທີ 2: ເລີ່ມແຕ່ອະນຸບານຈົນຮອດໄລຍະເລີ່ມເປັນບ່າວສາວ.

ໄລຍະທີ 3: ແມ່ນໄລຍະເລີ່ມເປັນ ພໍ່ແມ່ຜັນ; ສຳລັບໝູ່ແມ່ຜັນ ແມ່ນເລີ່ມຂຶ້ນເພດ;ສຳລັບພໍ່ຜັນຕ້ອງມີລຳຕົວໃຫຍ່, ສີສັນ ແລະ ຫນັງສິດໃສ, ອະໄວຍະວະເພດຜູ້ແຂງແຮງດີ, ລູກອັນທະທັງສອງໜ່ວຍໃຫຍ່ສະເໝີ ກັນ, ໜ່ວຍຕາສິດຊິ້ນແຈ່ມໃສ, ດັງຊຸ່ມ, ລະບົບແຂ່ງຂາ ແລະ ເລັບຕີນ ແຂງແຮງດີ, ມີລັກສະນະກ້າວ ກົດເປັນເພດຜູ້ຢ່າງຊັດເຈນ.

ລັກສະນະໝູ່ພໍ່ຜັນທີ່ດີ

ສຳລັບແມ່ຜັນຕ້ອງມີລຳຕົວໃຫຍ່, ຍາວໄດ້ລະດັບດີຜິສິມຄວນ, ອະໄວຍະວະເພດແມ່ຂະຫຍາຍຕົວ ສົມບູນດີ, ເຕົ້ານົມລຽນກັນເປັນສອງແຖວ ແລະ ມີເຕົ້ານົມສົມບູນ ແຕ່ລະຄູ່ໃຫຍ່ສະເໝີກັນປະມານ 6 ຫາ 7 ຄູ່; ຕາແຈ່ມໃສດີ, ດັງຊຸ່ມ, ມີສີສັນສິດໃສ, ມີຄຸນລັກສະນະເປັນແມ່ທີ່ດີ, ໃຫ້ນ້ຳນົມຫຼາຍ, ເກີດລູກຫຼາຍໂຕ, ລ້ຽງລູກດີ, ກິນອາຫານດີ, ລະບົບແຂ່ງຂາ ແລະ ເລັບຕີນແຂງແຮງດີ.

ລັກສະນະໝູ່ແມ່ຜັນທີ່ດີ

3.4 ອາຍຸການນຳໃຊ້ເປັນພໍ່ແມ່ຜັນ

ພໍ່ຜັນ: ເມື່ອກຳນົດເປົ້າໝາຍພໍ່ຜັນ ແລະ ມີວິທີການຄັດເລືອກພໍ່ຜັນໄດ້ແລ້ວ ກໍ່ໃຫ້ລ້ຽງພໍ່ຜັນໄວ້ຈົນຮອດ ອາຍຸປະມານ 6 ຫາ 7 ເດືອນ ດີແທ້ ແມ່ນອາຍຸຮອດ 9 ເດືອນ ຈຶ່ງສາມາດນຳໃຊ້ເປັນພໍ່ຜັນໄດ້ ທັງນີ້ເພື່ອໃຫ້ພໍ່